

Os salgadeiros / conserveiros italianos en Bueu

Arturo Cidrás

Servan estas notas como lembranza e pequena homenaxe aos italianos que viñeron a Bueu a traballar o peixe, dos que algúns foron tamén alicerces do desenvolvemento das salgadeiras e da industria conserveira.

Nun principio os italianos que se achegaron a Bueu viñan comisionados por diversas compañías italianas na costeira do “bocareo”, logo regresaban coa carga aos seus portos respectivos, fundamentalmente a Xénova ou portos da Sicilia. Co tempo, algúns independizáronse e acabaron asentándose e ata deixando as súas cinzas entre nós.

Emilio Gaggero

Un dos primeiros italianos chegados a Bueu en abril deo 1905, foi Emilio Gaggero Rossi que viña acompañado da súa muller Catalina Moresco e os seus fillos Attilio e Amalia. Encargado por unha empresa xenovesa para envasar e exportar anchoa para o seu país. Alugando para ese labor un local que non estaba na Praia, como era habitual, senón na Rúa do Príncipe, hoxe Eduardo Vincenti, no que logo sería o Cine Victoria. Dende aquí pasou a alugar outro no actual Montero Ríos (1) e logo outro en Loureiro na de Francisco Ferrer Casellas (2). Por último mercou unha casa, preto de Pescadoira, na que, despois de usala coma salgadeira, convertiuna nunha fábrica de conservas.

Attilio Gaggero

Sería o seu fillo Attilio Gaggero Moresco, nado en Xénova o 18-5-1900, o que seguiría o labor empresarial. Aínda moi novo, con apenas 17 anos, en plena I Guerra Mundial, vémolos asociado a outro paisano seu, Angel Nabone, facendo a compañía Angel Nabone & Cía.

Attilio, dende setembro de 1939 ata o 30-12-1953, tívolve alugada á “Sociedade Limitada Isla de Ons”, a salgadeira que Ma-

Italianos en Pontevedra

nuel Riobó Guimeráns tiña na punta de Pescadoira (coñecida co nome da “Obra”) (3). Finalmente, continuou e ampliou a fábrica de conservas ata que esta pechou nos 70 do século pasado. A súa conserva era moi requerida pola súa calidade e non era de estrañar que o seu eslogan fose “Unha marca que non defrau-

Conservas

Attilio Gaggero

BUEU - PONTEVEDRA (ESPAÑA)

Señora:
¿Hasta cuando quiere Vd. permanecer encadenada en su cocina la mayor parte del día?

Las conservas de las marcas "LA LUPA", "FUMEIRO", "B" y "FA-CO-PE", en sus diferentes preparaciones de pescados, mariscos, carnes, legumbres, etc. etc. le ofrecen a Vd. la posibilidad de romper las cadenas que la aprisionan y a la vez múltiples recursos para resolver los problemas que en el orden culinario suelen presentarse con tanta frecuencia.

Si Vd. no conoce tales productos, esta firma se complacería en enviarle muestra de la especialidad que más le interese, bastando tan solo la petición de la misma.

ALGUNAS ESPECIALIDADES:
SARDINAS BELLEIRAS EN ESPINA
SARDINAS AHUMADAS EN ACEITE
PESCADO HISTÓRICO DE BOCARÉO
FILETES DE CARALLA
FILETES DE ANCHOA
PASTA DE PESCADOR
ENTREMÈSSE RECIBIENDO
PESCO EN BELATINA
LACÓN EN BELATINA
CALLOS A LA VALLEIRA
CALLOS A LA MADRILEÑA

1 Números 67-69

2 Estaba localizada na salgadeira que hoxe coñecemos como a de “Fazzina”. Tal como no lo describe Xosé Mª Estévez, en Reconocer Bueu, páx 184: “Francisco Ferrer (+ 8-3-1909), que era da Poboia do Caramiñal estaba casado con Amalia Ferrer Romani, chamado 'o mouro' polo carácter serio. Tiña outros irmáns, entre eles, Mamerto 'o chiquito' e Felipe que tivo relacións coa maestra Matilde Bares”.

3 Hoxe centro no que entrena os equipos do Clube de Remo.

da". A elaboración das súas salsas era artesanal e sempre baixo a supervisión de Attilio que tras probalas, daba ou non o seu asentimento para o enlatado. O seu mercado, aínda que diverso, seguía a ter un volume alto de vendas para Italia o que facía que moitas das especialidades estivesen enfocadas para ese país: "Sardines in salsa picante "Pickapeppa", "Lampreda di mare". Bordelesa "Aciughe salte: alla vera carne"... Meritorio é que nunca esquecese a súa orixe (mantendo marcas que o lembraban como "La Lupa") e sempre fixo patria do país de acollida nas marcas (como "B" de Bueu) e nos produtos (melilóns, lamprea do miño, angulas, callos á galega e á madrileña, lacón en xelatina, berberechos...). Para rematar quixera destacar o seu afán de dar a coñecer a conserva como unha liberación para a muller da atadura que lle supuña a cociña.

Angel Nabone Montemerlo (Xenova, 21-9-1896) era fillo dun alto oficial do Corpo Xeral da Armada Italiana e vivía de aluguer nunha casa de Eduardo Vincenti. Persoa afable, era coñecido en Bueu como 'Lite'. Rematada a contenda mundial retornou a Italia, quedando Attilio Gaggero como único responsable da explotación da salgadeira.

Pietro Montemerlo Botassi e Sacco (4) traballaron en Loureiro nunha salgadeira de fusos ancorados pertencente a Francisco Rúa Pazó (5), e localizada no solar que ocupa o actual "Restaurante Loureiro". Pietro Montemerlo estableceu en Cangas no 1915 e Sacco marchouse para Vigo onde tivo unha importante fábrica de conservas.

Giuseppe Fazzina

Giuseppe Fazzina Ambrogio, naceu ao sudeste da illa de Sicilia, en Siracusa, o 8-5-1881 e faleceu en Bueu o 15-09-1966. Chegou a Bueu a principios do século XX como comisionado da mesma empresa italiana do bocarte para a que traballaba Emilio Gaggero ao independizarse este. Cando comezou, o propietario da salgadeira que alugou, era Francisco Ferrer e Ferrer (6). O Sr. Fazzina seguiu nas instalacións de Loureiro das que rematou sendo propietario, facendo intentos coa semi-conserva.

4 En segundas nupcias casaría en Beluso.

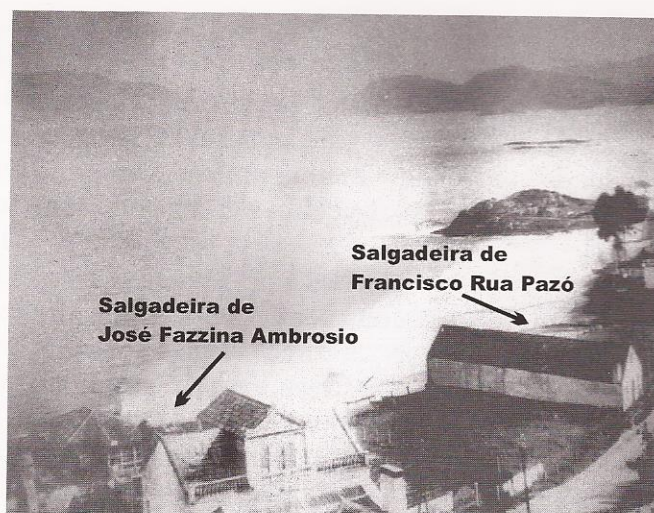
5 Avó de Luís Rúa "O da Viuda"

6 É a actual "Conservas Lago Paganini" que dende hai uns meses e por mor dun incendio na primitiva fábrica de Ojea trasladouse ao polígono preto de A Portela.

7 Nun principio viviu en Montero Ríos

8 No 1895 derrubouse o almacén en Loureiro, e saíu indemne o seu propietario Francisco Ferrer y Ferrer, polo cal doou unha imaxe do Perpetuo Socorro á Igrexa.

9 Lo Coco, Balistrieri, Tagliavia, Tarantino, América, etc.

Ante a escaseza do bocareo dos anos 1924-25 o Sr. Fazzina, coma empresario curtido que era, decide protexerse diversificando riscos indo aos portos do norte onde esta especie era abundosa e as condicións de lonxa e persoal, idóneas para manter a actividade. Ao pouco tempo merca terreos na zona de La Mar do pobo de Colindres - Cantabria onde fundou unha fábrica que chegaría a ser a firma italiana máis importante (e había bastantes na zona cántabra) e a que máis tempo se mantivo traballando (dende 1927 a 1955, ano en que pechou definitivamente). Ao parecer decidiuse por Colindres polas boas referencias que tiña através dos encargados da empresa de Pescadoira, Hijos de Antonio Alonso, xa que eles mercaban neste porto, o peixe para a súa fábrica de Cereiro.

Outros apelidos como Lamberti non veñen directamente de Italia a traballar a salgadeira ou a conserva. Son apelidos de segunda e terceira xeración que

teñen relación con Bueu por matrimonio e que exercen o seu traballo fundamentalmente en Vigo ou en Canarias. Houbo e hai apelidos coma os Chiqueto (1848), Girardi (1929), Petroni, etc. de procedencia diversa: matrimonios con italian@s, de ascendencia italiana pero procedentes da Arxentina, que aínda corren polo sangue buenense...

